

AANVULLEND ONDERZOEK VLEERMUIZEN

EUROPAWEG 99 EN 101

TE HELMOND

Ecologie

Rapportage aanvullend onderzoek vleermuizen

Europaweg 99 en 101 te Helmond

Opdrachtgever	B&N 08 BV en VOF CRA Burgtbouw Kuiper 7A 5521 DG Eersel
Rapportnummer	12162.002
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	16 oktober 2020
Vestiging	Limburg Rijksweg Noord 39 6071 KS Swalmen 088 - 5001600 swalmen@econsultancy.nl
Opsteller	E. Schreurs, MSc
Paraaf	ES
Kwaliteitscontrole	S. Westbroek, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
	5.1 Vleermuizen.....	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van B&N 08 BV en VOF CRA Burgtbouw opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Europaweg 99 en 101 te Helmond.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in maart 2020 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 12162.001, d.d. 17 maart 2020). Op basis van de resultaten van dit onderzoek bleek een nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen noodzakelijk. Om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming was er ten aanzien van vleermuizen en hun verblijfplaatsen meer informatie benodigd.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 5.000 \text{ m}^2$) ligt aan de Europaweg 99 en 101, in de bebouwde kom van Helmond. In figuur 1 is de ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 172.587$, $Y = 387.534$.

Figuur 1. Luchtfoto onderzoekslocatie (zwart omlijnd) en directe omgeving.

De onderzoekslocatie is bebouwd met twee bedrijfsgebouwen. Beide panden zijn voorzien van een plat dak. Het pand aan de Europaweg 99 is twee verdiepingen hoog. De wanden bestaan uit betonplaten en baksteen. Het pand aan de Europaweg 101 is aan de west- en noordzijde voorzien van een glazen pui. De overige wanden bestaan uit bakstenen. Aan de voorzijde van het pand aan de Europaweg 99 bevindt zich een siertuin met grasveld en lage haag. Aan de achterzijde van dit pand bevindt zich een kleine hoeveelheid struikgewas en een tweetal berken. Verder bestaat de onderzoekslocatie met name uit verharding in de vorm van (klinker)bestrating.

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich de N270 (Europaweg). Daarnaast zijn rondom de onderzoekslocatie onder andere bedrijfspanden en woningen met bijbehorende siertuinen aanwezig.

Voor een impressie van de onderzoekslocatie middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek op 12 maart 2020 wordt verwezen naar het rapport quickscan flora en fauna (rapportnummer 12162.001).

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen. Ten behoeve van de voorgenomen plannen zal de bestaande bebouwing worden gesloopt.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

De conclusie van de quickscan flora en fauna is als volgt:

“Op basis van onderhavige quickscan flora en fauna dient voor uitvoering van de plannen middels aanvullend veldonderzoek duidelijkheid te worden verkregen omtrent de functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen. Dit kan middels een nader onderzoek waarbij de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soortgroep kan worden vastgesteld dan wel uitgesloten.”

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot eind september 2020 in totaal vijf onderzoeksrondes (verspreid over 10 veldbezoeken) uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonden en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuis-onderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Tijdens de veldbezoeken is gelet op in- en uitvliegende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in het kader van paarverblijf/baltsplaatsen is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing, om vrouwtjes te lokken.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x/D200 of Batscanner Stereo). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij werd gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek bestond uit diverse veldbezoeken. Het totaal aantal veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van drie waarnemers per veldronde tijdens de kraam-/zomerrondes en twee waarnemers tijdens de paarrondes. Verwacht wordt dat met vijf veldrondes (verdeeld over 10 veldbezoeken) omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	-		1 x ochtend	2 x avond		-	2 x avond	
tijdstip								
datum			22* en 29** april	19* en 20** mei 1* en 2** juli			17** en 18** augustus 7** september	
functie			zomerverblijf	kraam- /zomerverblijf				paar-/baltsverblijf

* het veldwerk is door twee personen uitgevoerd.

** het veldwerk is door één persoon uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken in de avond was de temperatuur lager dan 10 °C en tijdens de ochtendronde was de temperatuur niet lager dan het minimum van 8 °C. De windsnelheid lag tijdens alle rondes beneden de 4 Bft. en er was geen sprake van neerslag. De weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek staan weergegeven in tabel II.

Tabel II. *Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen*

Ronde	Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
Ochtendronde a	22-04-2020	04:25 – 06:25	8 °C	droog, 3 Bft, halfbewolkt
Ochtendronde b	29-04-2020	04:15 – 06:15	10 °C	droog, 3 Bft, bewolkt
Kraamronde 1a	19-05-2020	21:30 – 23:30	15 °C	droog, 3 Bft, zonnig
Kraamronde 1b	20-05-2020	21:30 – 23:30	17 °C	droog, 2 Bft, halfbewolkt
Kraamronde 2a	01-07-2020	21:55 – 23:55	17 °C	droog, 2 Bft, halfbewolkt
Kraamronde 2b	02-07-2020	21:55 – 23:55	14 °C	droog, 2 Bft, helder
Paarronde 1a	17-08-2020	22:00 – 24:00	21 °C	droog, 2 Bft, halfbewolkt
Paarronde 1b	18-08-2020	24:00 – 02:00	19 °C	droog, 2 Bft, halfbewolkt
Paarronde 2a	07-09-2020	09:15 – 11:15	16 °C	droog, 2 Bft, halfbewolkt
Paarronde 2b	07-09-2020	11:15 – 01:15	14 °C	droog, 1 Bft, onbewolkt

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is onderzocht op aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuissoorten. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn invliegende, uitvliegende, gevel aantikkende of zwermende vleermuizen waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Wel werden er tijdens de onderzoekrondes in de paarperiode enkele baltende mannetjes gehoord (sociale geluiden), maar deze hadden geen binding met de onderzoekslocatie. Deze mannetjes hebben hun verblijfplaats vermoedelijk ergens in de omgeving, maar niet op de onderzoekslocatie zelf. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de onderzoekslocatie geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Verstoring van vleermuizen is op de planlocatie dan ook niet aan de orde.

Verblijfsfunctie buiten de onderzoekslocatie

Tijdens geen van de veldbezoeken zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen. Als gevolg van de voorgenomen plannen zullen eventuele verblijfplaatsen in de omgeving van de onderzoekslocatie niet aangetast worden. Aanvullende maatregelen ten aanzien van eventuele verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie worden niet noodzakelijk geacht.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Rondom de gebouwen op de onderzoekslocatie werden enkele foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, voornamelijk aan de achterzijde van het bedrijfspand aan Europaweg 99. Door de voorgenomen plannen zal echter geen essentieel foerageergebied verloren gaan.

Vliegroutes

Vleermuizen maken vaak gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Door de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie worden daarom geen vliegroutes verstoord. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Beschermingsregime

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: “het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort”. Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

Door de voorgenomen werkzaamheden zullen er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden verstoord. In de huidige bebouwing bevinden zich geen verblijfplaatsen van de onderzochte soorten. Eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in de omliggende bebouwing zullen gezien de onderlinge afstand en de schaal van de werkzaamheden geen hinder ondervinden van de geplande sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie. Door de voorgenomen werkzaamheden worden geen essentiële foerageergebieden of vliegroutes aangetast. Om deze redenen kan overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft deze soortgroep worden uitgesloten. Er zijn geen aanvullende maatregelen benodigd.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van B&N 08 B.V. en VOF CRA Burgtbouw een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Europaweg 99 en 101 te Helmond. De onderzoekslocatie is in de huidige situatie bebouwd met twee bedrijfspanden. De initiatiefnemer is voornemens deze panden te amoveren en de planlocatie te herontwikkelen.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de planlocatie en de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in maart 2020 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd. Uit de quickscan bleek dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, er ten aanzien van vleermuizen meer informatie was benodigd. Op basis van het aanvullend ecologisch onderzoek is beoordeeld of er bij de uitvoering van de plannen sprake zal zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

Resultaten

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing waargenomen. Eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in de nabije bebouwing zullen, gezien de onderlinge afstand en de schaal van de werkzaamheden, geen hinder ondervinden van de geplande sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie. Door de voorgenomen werkzaamheden worden geen essentiële foerageergebieden of vliegroutes van vleermuizen aangetast.

Conclusies

Econsultancy verwacht dat juridisch gezien er geen overtreding van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming aan de orde is en dat een ontheffing niet noodzakelijk is. Door de voorgenomen werkzaamheden zullen geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen worden verstoord.

Aanbevelingen

Gedurende de werkzaamheden dient te allen tijde de algemene zorgplicht in acht te worden genomen. Eventueel ten tijde van de sloop en herontwikkeling op de onderzoekslocatie aanwezige dieren dienen de mogelijkheid te krijgen om weg te komen.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

